



سعدت‌گرایی اخلاقی؛ سعادت منشاً ارزشهای اخلاقی

از نظر سعادت‌گرایان منشاً ارزشهای اخلاقی و ریشه همه فضایل و رذایل اخلاقی در سعادت و کمال نهفته است.

خبرگزاری مهر- از نظر سعادت‌گرایان منشاً ارزشهای اخلاقی و ریشه همه فضایل و رذایل اخلاقی در سعادت و کمال نهفته است. عموم تقریرهای اخلاق فضیلت، بر اینکه فضیلت نوعی خصلت منشی مطلوب و قابل تحسین است، اتفاق نظر دارند. بر این اساس، مفهوم «#فضیلت» مفهومی است که تا حد زیادی روشن است و در اینکه فضیلت، نوعی منش اخلاقی پسندیده است، ابهامی وجود ندارد.

نسبت به انواع فضایل، هم برخی وحدت‌گرا و عده‌ای تکثرگرا هستند؛ تکثرگرایان اغلب جزیی‌گرا و قابل به ضد نظریه‌گرایی‌اند.

تأکید بر منش فضیلت‌مندانه فاعل اخلاقی، تقدم مفاهیم خوب و بد، بر مفاهیم باید و نباید، اهمیت دادن به اموری نظیر انگیزه‌ها و اندیشه‌های باطنی، توجه به نقش اسوه‌های اخلاقی و عینی دانستن فضایل اخلاقی از مهم‌ترین شاخصه‌های فضیلت‌گرایی است.

مهم‌ترین تفاسیر اخلاق فضیلت در سه دسته سعادت‌گرا، فاعل‌مبنا و اخلاق مراقبت قرار دارند. یکی از مکاتب و دیدگاه‌های واقع‌گرایانه در اخلاق که سابقه‌ای به درازای پیدایش نظریات اخلاقی دارد، دیدگاه سعادت‌گرایانه حکمای یونان باستان است.

مدافعان این مکتب نیز اختلافات فراوانی با یکدیگر دارند اما وجه مشترک همه آنان این است که همگی وصول به «#سعادت و کمال» را به عنوان غایت الغایات اخلاق و احکام اخلاقی معرفی کرده‌اند.

ارسطو فضیلت را با سعادت ارتباط می‌دهد و عمل به فضایل را برای زندگی سعادت‌مندانه ضروری می‌داند. آنچه در نظام اخلاقی ارسطو قابل اهمیت است، نگاهی است که او به انسان و سعادت او دارد. نیک‌بختی، نهایی‌ترین غایت است که دیگر غایات نسبت به آن، غایات میانی شمرده می‌شوند. نیک‌بختی دارای دو خصوصیت است: نهایی‌ترین غایت است و بسنده برای خویش است؛ یعنی به تنهایی زندگی را مطبوع می‌کند و بی‌نیاز از همه چیز می‌سازد.

مبنای همه نگرش‌های گذشته به اخلاق فضیلت، «#سعادت» قرار گرفته و با توجیهی سعادت‌گرایانه همراه بوده و از فضایل بر مبنای سعادت سخن گفته می‌شود. البته دیدگاه‌های فوق همگی به نقش فاعل اخلاق توجه داشته و به تعبیر دیگر، معطوف به فاعل می‌باشند.

ولی برخی تلاش کرده‌اند تا دیدگاهی ارائه دهند که «#فاعل‌مبنا» باشد تا صرفاً «#فاعل‌نگر». مطابق این دیدگاه، می‌توان فاعل اخلاقی را بدون نیاز به توجیهی سعادت‌گرایانه به نحوی پایه‌ای و مبنایی مورد ارزیابی اخلاقی قرار داد.

از نظر سعادت‌گرایان منشاً ارزش‌های اخلاقی، و ریشه همه فضایل و رذایل اخلاقی در سعادت و کمال نهفته است. هر چند در این که مصداق سعادت و کمال انسان چیست، با یکدیگر اختلافات فراوانی دارند.

همچنین بعضی از آنان بیشتر روی «#کمال» تکیه کرده و «#سعادت» را لازمه کمال دانسته‌اند و برخی دیگر بر «#سعادت» تکیه کرده و البته سعادت را ملازم با کمال دانسته‌اند.

همچنین برخی از آنان بیشتر به جنبه‌های معنوی اهمیت داده‌اند و بعضی دیگر جهات مادی را برتری داده‌اند. افزون بر این برخی از سعادت‌گرایان بر مسأله حیات اخروی هم تکیه کرده‌اند و حتی آن را اصل دانسته‌اند و بعضی نیز چندان توجهی به حیات اخروی نکرده‌اند.

سعادت‌گرایان در تبیین مفهوم «#فضیلت» بر اموری از قبیل «#صفت درونی»، «#عادت و تمرین»، «#انگیزه» و «#پایه‌ای بودن برخی خصایص انسانی نظیر مراقبت» تأکید می‌کنند.